

Miljötillsyn livsmedelsindustri Rapport april 2019

Miljötillsyn över livsmedelsindustrier
Rapport apr 2019

Dnr:2019-7564

Utgivare: Miljöförvaltningen

Kontaktperson: Kerstin Spångberg

Sammanfattning

Miljöförvaltningen redovisar i rapporten tillsynen över miljöarbetet hos livsmedelsindustrierna i Stockholm. Redovisningen avser sista kvartalet 2018 fram t.o.m mars/april 2019.

Livsmedelsindustriernas största miljöpåverkan utgörs av deras energianvändning, transporter och kemikalieanvändning. De livsmedelsindustrier förvaltningen besöker i sin miljötillsyn är verksamheter som är anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt miljöbalken (1998:808) och därför omfattas av egenkontrollförordningen (1998:901).

Miljöförvaltningen har sedan redovisningen i oktober 2018 besökt dels företag som tidigare inte varit anmälningspliktiga och därmed inte varit föremål för miljötillsyn och dels företag som, sedan lång tid tillbaka, har egenkontroll enligt miljöbalken. Gemensamt för företagen är att de har en omfattande egenkontroll inom livsmedelshygien och är väl bekanta med rutiner och riskbedömningar inom egenkontroll.

De brister miljöförvaltningen påpekat under det gångna året handlar till stor del om dokumentation av rutiner enligt egenkontrollförordningen, energianvändning samt kompletteringar av kemikalieförteckningar.

Tillståndsprövning pågår för fem av företagen.

Fokus i tillsynen under den gångna perioden har varit att informera de företag som tidigare inte fått miljötillsyn om de krav egenkontrollförordningen ställer och att diskutera företagens miljöpåverkan.

Innehåll

Sammanfattning	3
Livsmedelsindustriernas miljöpåverkan	5
Livsmedelsindustrierna	5
Miljöpåverkan.....	6
Nytt	7
<i>Förstagångsbesök</i>	7
<i>Tillståndsprövningar</i>	7
<i>Avetablering</i>	7
<i>Plastförpackningar</i>	8
Förbättringar	9
<i>Energi och transporter</i>	9
<i>Avfall</i>	10
<i>Kemikalier</i>	10
<i>Spillvatten</i>	10
<i>Förpackningar</i>	10
<i>Strategiskt arbete</i>	10
Kommande tillsyn	11

Livsmedelsindustriernas miljöpåverkan

Livsmedelsindustrierna

Livsmedelsindustrierna som omfattas av miljötillsyn i Stockholm 2019 är 30 stycken och består främst av anläggningar för styckning, charktillverkning och framställning av såser och röror. Många är belägna i Slakthusområdet och huvuddelen är små eller medelstora företag. Fem företag är under tillståndsprovning och åtta av anläggningarna har nyligen blivit anmälningspliktiga och fått sitt första tillsynsbesök.

Verksamheterna får ofta besök av miljöförvaltningens livsmedelskontroll och gällande den yttre miljön görs tillsynsbesök varje eller vartannat år. Den återkommande miljötillsynen riktas mot anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter. Verksamheter som har en så liten produktion att de inte omfattas av anmälningsplikt bedöms inte miljömässigt motiverade att besöka regelbundet. Besök kan dock göras vid riktad tillsyn eller vid misstänkt missförhållande.

Miljöpåverkan

Livsmedelsindustrierna miljöpåverkan handlar främst om energiförbrukning, transporter, utsläpp av spillvatten, avfallshandling och köldmedieanvändning.

Störst påverkan på miljön sker genom branschens transporter samt företagets användning av energi och kemikalier. I branschen används ofta stora mängder rengöringskemikalier och det är vanligt med mycket energikrävande processer för såväl uppvärmning som för kyla. Branschen använder också stora mängder plastförpackningar till sina varor.

Under det gångna året har tillsynen fokuserat på introduktion för företag som tidigare inte varit anmälningspliktiga och inte omfattats miljöförvaltningens regelbundna miljötillsynsbesök. Förvaltningen har även informerat om plastförpackningars miljöpåverkan och vikten av att, till sina varor, välja förpackningar som kan materialåtervinnas.

Egenkontrollen hos de verksamheter som besökts återkommande är generellt god och då verksamheterna är relativt små har de miljöansvariga som förvaltningen möter mycket god kännedom om och rådighet över verksamheten. Genom arbetet med livsmedelssäkerhet har företagen god vana att strukturera och följa rutiner för en säker produktion. Brister har under den gångna perioden främst rört dokumentation av rutiner för egenkontroll enligt miljöbalken.

Nytt

Förstagångsbesök

Extra tillsynsinsatser har lagts på att informera verksamheter om anmälningsplikt och att hantera de nya anmälningar som kommit in. De nyanmälda verksamheterna är framför allt anläggningar med en mindre produktion, som nu omfattas av anmälningsplikt och som inte tidigare fått regelbunden miljö-tillsyn. Anläggningarna utgörs av kött- och fiskanläggningar med en produktion av mellan 50 och 400 ton per år. Dessa anläggningar har under början av året fått en introduktion av aktuella regler i miljöbalken och egenkontrollförordningen.

Tillståndsprövningar

Efter förändringar i miljöprövningsförordningen är fem anläggningar tillståndspliktiga. Det gäller

- Kavli
- Olle Nybergs chark
- Kvalitetsfisk
- Engvall o August Falk samt
- Mårtenssons

Verksamheterna har ansökt om tillstånd hos länsstyrelsens miljöprövningsdelegation. Tillståndprocessen omfattar förvaltningens del samråd, granskning av ansökan, ev. kompletteringsbegäran och yttrande till miljöprövningsdelegationen.

Avetablering

Slakthusområdet

Många av livsmedelsindustrierna är lokaliserade i slakthusområdet. Området ska byggas om och Atrium Ljungberg har under hösten 2018 träffat hyresgäster och påbörjat diskussion om evakuering med de som berörs. Om Larsboda livsmedelscentrum blir byggt är ännu inte klart.

Planerad byggstart för första etappen i Slakthusområdet är första kvartalet år 2021.

Kända förändringar

KA Kött lägger ner sin verksamhet till sommaren,
Sven P Matkompaniet flyttar verksamheten till Småland i höst,
Närkes Slakteri Häststyckning (NSH) planerar att flytta verksamheten till Örebro inom två år,
Melanders centralkök avvecklas under sommaren 2019,
Eko Fågel Fisk och Mittemellan flyttar till Årsta,

Plastförpackningar

75 % av alla förpackningar kommer från livsmedelsindustrin och bara hälften av plasten som samlas in kan materialåtervinnas. Plast är nu ett ämne i fokus i samhället och det finns en vilja hos producenterna att använda miljövänligare plastförpackningar eller alternativ till plast. Flera stora producenter, som t.ex. Kavli har gått med i det s.k. ”Plastinitiativet”. Målsättningen med initiativet är att de plastförpackningar som medlemsföretagen sätter på marknaden, och som omfattas av producentansvarsförordningen, ska gå att materialutnyttja senast år 2022.

Ett annat initiativ kommer från Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, FTI, som den 1 april i år inför en differentierad taxa som premierar förpackningar som går att materialåtervinna. FTI har tagit fram en vägledning till hur plastförpackningar bör utformas för att kunna materialåtervinnas. En folder om vägledningen delas i tillsynen ut till livsmedelsindustrierna.

Även Svensk Dagligvaruhandel har tagit ställning och har antagit en färdplan för fossilfri konkurrenskraft som riktar in sig mot plastförpackningar. Färdplanen har som mål att plastförpackningar till 2030 ska vara producerade i förnybar eller återvunnen råvara. Dessutom ska de vara materialåtervinningsbara redan år 2022.

De här förändringarna kommer att ge en positiv påverkan livsmedelsindustriernas val av förpackningar.

Förbättringar

Miljöförvaltningen genomför föranmälda tillsynsbesök på företagen där verksamhetens miljöpåverkan går igenom. Nedan följer exempel på aktiviteter/förbättringar som noterats bland verksamheterna under den gångna perioden.

Energi och transporter

Närkes slakteri har en rutin vid inköp av ny utrustning som innefattar utrustningens energianvändning. Företaget kommer även att successivt byta ut ljuskällor mot LED-belysning.

Grantélius Kött, som själva äger sin byggnad, har arbetat mycket aktivt med att anpassa fastigheten till energismarta lösningar såväl för kyla och som för värme i fastigheten. Bland annat så återvinner man överskottsvärme från sina kylanläggningar och har monterat solpaneler på taket. Energianvändningen uppges vara mycket låg och de har kunnat koppla bort fastigheten från fjärrvärmennätet. Vid lastkajen planeras en utbyggnad av skärmtak med elanslutning för bilarnas kylaggregat.

Johan i Hallen är aktiva vad gäller miljöfordon. Offerter har tagits in på gas- och etanolbilar och de har på prov en elkylibil i Göteborg. Enligt policy ska personbilar som köps in vara laddhybrider eller elbilar.

Olle Nyberg Chark har, för att spara energi, installerat rörelsevakter i omklädningsrum och byggt in en kompressor. För att minska antalet transporter sker leveranser från 2018 endast till centrallager istället för till butiker

Bergfalk har utfört en energikartläggning. En åtgärd som verksamheten utfört till följd av energikartläggningen är att tätta en rullport till frysrummet. Bergfalk hade även vid besökstillfället beställt ett par nya bilar med elkyla.

Leröy byter ut all lysrörsbelysning till LED.

Grönsakshallen Sorunda har en parkeringsyta på verksamhetens tak och utreder möjligheten att bygga ett tak med solpaneler ovanför parkeringsytan.

Avfall

Johan i Hallen har upprättat en förteckning över de avfallsslag som hanteras, med uppskattade mängder och vart avfallsslagen transporteras.

Kvalitetsfisk har under året investerat i en balpress för wellpapp. Verksamheten har även minskat mängden animaliskt avfall. Två gånger i veckan hämtas mellan 10-12 pallar med fiskben och skinn av ett företag som tillverkar hundmat.

Leröy har hittat en lösning för frigolitavfallet. Istället för att låta frigolit gå till avfallsförbränning, komprimeras den och säljs för återbruk.

Bromma charkuterifabrik har börjat lämna animaliska biprodukter till biogasproduktion.

Fiskhallen Sorunda testar en ny metod för framställning av fiskfoder från fiskrens. Verksamheten har även börjat komprimera frigolit för återanvändning eller materialåtervinning.

Grönsakshallen Sorunda har skaffat en balpress för att hantera mjukplast i ett separat flöde för materialåtervinning.

Kemikalier

Flera av företagen har förbättrat sin förvaring av kemikalier för att undvika spill och oreda.

Johan i Hallen har en nedtecknad policy för inköp av kemikalier för att välja miljövänligt och undvika utfasningsämnen. Företaget har även nedtecknade rutiner för förvaring av kemikalier.

Spillvatten

Kavli ser över sin spillvattenhantering och provtagning för att säkerställa att utgående vatten inte har negativ påverkan på ledningsnätet.

Förpackningar

Kavli arbetar aktivt med att förbättra förpackningarna för att minska miljöbelastningen. Det kan handla om mängden färg som används, tömbarheten och mängden fossila råvaror som används.

Strategiskt arbete

Olle Nybergs chark har satt ihop en intern hållbarhetsgrupp. Gruppen har satt upp hållbarhetsmål för 2019 som bland annat

omfattar andel förnybar energi, minskat matsvinn, återvinning av spillplast, tunnare förpackningsplast samt bättre källsortering.

Johan i Hallen planerar att införa ett nyckeltal för energi/producerat ton.

Leröy har antagit mål om att reducera den icke materialåtervinningsbara plasten med 50 % och minska matsvinnet genom att minska svinn/kassationer med 50 % inom 5 år.

Grönsakshallen Sorunda har bidragit i projekt för utveckling av baljväxtfärs, ett annat projekt rörande framställning av djurfoder och även ett projekt rörande textulfärgning med hjälp av restprodukter.

Kommande tillsyn

De årliga tillsynsbesöken hos livsmedelsindustrierna pågår med uppföljning av tidigare besök och i år extra information kring plastförpackningar.

Förvaltningen kommer även lägga resurser för att delta i tillståndsprocesserna för de verksamheter som har sökt tillstånd enligt de förändrade punkterna i miljöprövningsförordningen.

Extra arbetsinsatser krävs 2019 för att

- följa upp de nyanmälda verksamheternas egenkontroll
- delta i tillståndsprocesser för B-anläggningarna
- anpassa taxan till förändringarna i miljöprövningsförordningen, samt
- informera företagen om förändringar gällande plastförpackningar.

På lång sikt är det önskvärt att hitta ett fungerande system för återvinning/återanvändning av frigolit. Flera av livsmedelsföretagen har försökt men endast ett företag, som har stora lagringsutrymmen, har lyckats hitta någon annan lösning än att lämna frigolit till förbränning. Avfallet är skrymmande och ses som en problemfraktion även av avfallsanläggningar.